

Разумеючы выразныя сродкі розных відаў мастацтва, мы, глядачы і слухачы, лепш разумеем мастака і яго задуму.

ПЫТАННІ І ЗАДАННІ

1. Пералічыце сродкі выразнасці ў музыцы, жывапісе, графіцы і скульптуры, пра якія вы даведаліся на ўроках музыкі і выяўленчага мастацтва раней. Якія вядомыя вам сродкі выразнасці ў параграфе не былі названы?

2. На прыкладзе аднаго твора мастацтва, прапанаванага ў параграфе або электронным дадатку, растлумачце значэнне сродкаў выразнасці ў перадачы мастацкага вобраза.

ТВОРЧАЯ МАЙСТЭРНЯ

3. Прыдумайце арыгінальны арнамент. Пастарайцеся, каб у ім прысутнічалі разнастайныя элементы (раслінныя, геаметрычныя) і незвычайны рытм. Прадумайце колеравую гаму арнаменту. Прарэкламуйце ў класе атрыманы ўзор. Дзе яго можна выкарыстоўваць? У якіх прадметах або вырабах?

§ 5. ВОБРАЗ ТВОРЦЫ Ў МАСТАЦТВЕ

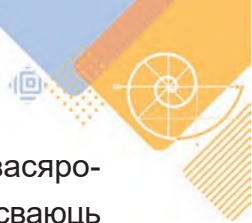
Кожны мастак — *Творца!* Творцам называюць чалавека, які стварае ўнікальныя творы мастацтва. Глядачы і слухачы захапляюцца найвялікшымі творамі дойлідаў, скульптараў, кампазітараў... Такія творы дораць людзям асалоду. Магчыма, менавіта таму вобразу творцы прысвечана нямала твораў. У аснове сюжэта многіх з іх — дзіўныя, непаўторныя моманты нараджэння твора мастацтва.

У гэтых момантах выказваюцца адносіны майстра да сваёй работы.

У поле зроку майстроў мастацтва трапляюць паэты, якія застылі ў роздуме над вобразам, і жывапісцы з пэндзлем і палітрай у руках, што

Атрыбу́ты мастацтва — прадметы, нязменна ўласцівыя канкрэтнаму віду мастацтва.

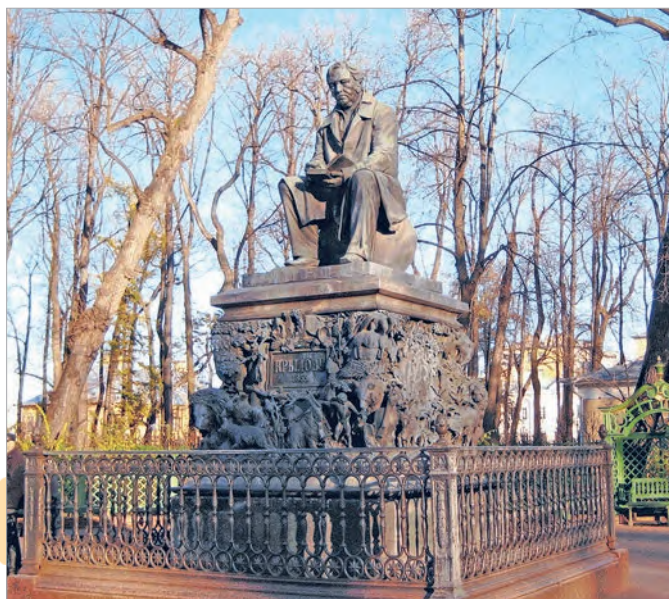

старанна выпісваюць дэталі кампазіцыі. Або дойліды, якія засяроджана праектуюць збудаванні; кампазітары, што энергічна запісваюць ноты будучай мелодыі; акцёры, якія віртуозна выконваюць ролі...

У розных відах мастацтва вобраз творцы раскрываецца індывідуальна. У выяўленчым мастацтве, адлюстроўваючы майстра за працай, аўтар узнаўляе толькі адно імгненне — тое, якое найбольш дакладна характарызуе творцу. Атрыбуты мастацтва дапаўняюць вобраз мастака, дапамагаюць зразумець сферу яго творчасці. У літаратуры, тэатры і кіно вобраз творцы раскрываецца рознабакова. У іх майстры мастацтва адлюстроўваюцца ў розныя моманты жыцця і творчасці, паступова раскрываюцца асаблівасці і знешняга аблічча, і ўнутранага свету.

Паэт. Ствараючы вобраз рускага байкапісца Івана Крылова, скульптар Пётр Клот нібы выхапіў адзін момант з яго жыцця: майстар у штодзённай вопратцы сядзіць на камені з кнігай у руках. Нахмураныя бровы, апушчаныя куткі вуснаў, позірк, скіраваны ўдалячынь, перадаюць унутраную засяроджанасць пісьменніка. У час прагулкі па алеі байкапісец прысеў адпачыць. Магчыма, задумаўся над сюжэтам новага твора.

Пётр Клот.
Помнік Івану Крылову
(г. Санкт-Пецярбург)

Вера Мухіна.
Помнік Пятру Чайкоўскаму
(г. Масква)

Кампазітар. Вытанчанасць і паэтычнасць прыроды перададзена ў вобразе рускага кампазітара Пятра Чайкоўскага, які ўвасобіла скульптар Вера Мухіна. Сядзячы ў крэсле і абпіраючыся на пюпітр¹, на якім ляжыць партытура², кампазітар пагружаны ў творчы працэс. Яго вобраз адухоўлены, пастава вольная і раскаваная. Ён чуе новую мелодыю і з натхненнем туруе яе гучанню плаўным рухам рукі.

Танцоўшчыца. На карціне «Партрэт танцоўшчыцы Камарго» французскага жывапісца 18 стагоддзя

Нікала Ланкрэ перад намі таксама паўстае партрэтны вобраз творцы. Вядомая артыстка паказана ў час выканання харэаграфічнага нумара. Яе рухі лёгкія і вытанчаныя. Музыканты, якія акружаюць сцэнічную пляцоўку, старанна выконваюць свае партыі.

Нікала Ланкрэ.
Партрэт танцоўшчыцы
Камарго

¹ Пюпітр — падстаўка для нот.

² Партытура — нотны запіс музычнага твора.

Карнеліс Врэдэнбург.
Мастак Ян Бекер
за працай

Жывапісец. Каб раскрыць вобраз жывапісца Яна Бékера, галандскі мастак Карнеліс Врэдэнбурґ выкарыстаў яркія фарбы, смелыя, рашучыя мазкі. Партрэтны вобраз з цяжкасцю пазнаецца на карціне. Мастак застаўся сам-насам з прыродай, удалечыні ад людской мітусні. Насунуўшы капялюш на бровы, Ян Бекер хавае твар ад пякучага сонца. Ён захоплены сваёй працай. Глядач не бачыць, што іменна малюе мастак на палатне: піша пейзаж ці выконвае эцюд для будучай сюжэтнай кампазіцыі. Вясёлкавыя колеры даюць магчымасць адчуць настрой творцы.

Музыкант. Незвычайны вобраз музыканта стварыў на карціне «Віяланчэліст» беларускі мастак Марк Шагал. На фоне зімовага гарадскога пейзажа ў начной цішыні музыкант выконвае мелодыю. Яго цела намалювана ў форме віяланчэлі. Толькі на ўзроўні плеч пазнаюцца дэталі касцюма — каўнер кашулі, лацканы пінжака і гальштук, якія плаўна пераходзяць у абрысы

Марк Шагал.
Віяланчэліст

музычнага інструмента. Левая рука, заледзянелая ад холаду, трымае смычок, які слізгае па струнах. Побач верны сябар, козачка, падыгрывае на скрыпцы.

Майстры мастацтва расказваюць нам пра асаблівасці стварэння мастацкіх кампазіцый. З іх твораў мы даведваемся пра складаны працэс — творчасць.

ПЫТАННІ І ЗАДАННІ

1. Уважліва разгледзьце партрэты-вобразы ў параграфе і электронным дадатку. Якія атрыбуты ў малюнках творцаў даюць падказку пра іх професію?
2. Пазнаёмцеся з партрэтамі-вобразамі, які «намалюваў» паэт Леў Баляслаўскі. Як вы думаеце, каму прысвечаны гэтыя паэтычныя радкі? Абгрунтуйце свой адказ.

Ах, эта радость музыкой во мне
Так высоко восходит, не смолкая,
Что где-то в запредельной вышине,
В сиянии сплошном, в голубизне
В ней слышится уже тоска без края.

Леў Баляслаўскі

ТВОРЧАЯ МАЙСТЭРНЯ

3. Выканайце эскіз эмблемы аднаго з відаў мастацтва. Выкарыстоўвайце прыдуманую вамі эмблему як лагатып з рэкламнай мэтай — у буклеце або банеры.

